

اداره خانه :

باب عالی جاده سنده
« وقت » مطبعه سته
متصل کوشه باشنده

نومبر ۲

صاحب و مدیر
محمد مسیح

ملی محسوسه

هر آياك برنجي رادنه بشمې كونهري مېغار ، علمي ، ادبي ، اقتصادي ، قتي رسمي مجموعه دود

عبدالحميد حامد

تحسین ، شیطان لړك اېڅ دخواهیدر: انسانه هیچ اومادیني معذب لکړ یا پاړه مقاله مزی یازار کڼ بونی نفس مزده بردها تجربه ایتش اولدی . عبدالحق حامد ك ایتش بشنځي سته سنی تسعیداً یازمق ایسته دېكمز بومقاله یی هر درلو خارجي تأثیردن آزادده اوله رق قلمه آلتی یتنده ایدك . اولك ایچون عبدالحق حامد حقتده یازیلش ویا سوله منش بولونان شیلردن تمامیه یخبر اوله رق وحقی حامد ك اثر لری دخی بیکدن كوزدن سپرمكسزین ، صرف اون بش ، اون سكر سته اول بومحررك زده برافش اولدیني انطباع لری قید ایتك ایستبورق . هیچ شبهه سز ، بوطر زده بر یازینك بر تتبع اوله ما به جنك فرقتده ایدك . فقط بر مقاله ده جدی بر تبك پك قابل اوله میه جفتی واساساً بو خصوصه صلا . حیدار اولدیغمزی دوشونه رك بویه برایشه توسل ایتكندنسه اوتار یخترده مكشی ترك ایتك اوزره بولنان نسله عايد بر فردك حامد دن آلدیني انطباعی (ولو تازه لكشی غائب ایتش بر حالده) تصویر ایلنه ك شخصاً حامده قارشو كوستره بیهل جكمز حرمتك لك ابي بر نشانه سی اوله جني قناعتده بولونیور وكندی كندیزه دیوودق ك بویه بر آنك نكك یا پیلسه واوندن صوكوره بو آنك نكك ویره چكي نتیجه ل بر آرایه كتیره رك تنقید و مقایسه واسطه سیله تدقیق ایدلسه حامد ك ادبی سیاسنك قطعی و علمی بر طر زده تنقیت امکان حانه كیره بو خصوصه اولك آلیق اوونی بیهل كندیغ ایچون بویوك بر شرف عد ایدم جكدك . مع الأسف ، تحسین شیطانی ، بو حسن یتیمك قوه دن فعله جیغماسنه مانع اولدی: « قورقما هیچ متأثر اولمازسك » دهره ك احتفال مناسیبه اوقونان ویا سوله یز خطابه لری بزه اوقوته رق پلانزی آلت اوست ایتدی . فضله اوله رق بزه شوكنه لری ایشله تدی :

(۱) بوتسعيد مقاله سنی ، حامده دكر ، فقط باشقوله قارشو بر سر زشله باشلا تیور .

(۲) پك صمیمی بر محبت و حرمتله مربوط اولدیغمز برایكي استادك یازیلری تنقید ایتدیور .

(۳) اسكي انطباع ، آرزومزك خلافت اوله رق بر آرز دكشمن بولونیور .

بو قباحتنه زده رغاً كرك حامد ك افندیك ، كرك موضوع بحث اولاجق ساژذواتك بزی معذور كورمه لری رجا ایدم جكنز: عبدالحق حامد مقبرك مقدمه سنده پك بویوك بر محبت كوستره رك دیوورك: « بعض اكابر ادب بر شاعرك مزای كندی یتنده تولد ایتدیکتی ادعا ایدلر بن بوفكرده دكلم . بنم (اكر وارسه) محاسنم ، طاعلرك ، چاپلرك ، كوزل یوزلرك ، جیچكلرك . سیناتم بندر: » مساعید لیه بوجه لرك صوك قسمی دكشیدره رك كندیغ ایچون دیبه جكنزك: « بومقاله كیمسه بی مغیر ایتیه جك قسملر (اكر وارسه) زمدر ، متیاقیمی شیطانكدر . »

توفیق فیکرتك وفاقی متعاقب اولك حقتده ده بر جوق یازیلر یازلشدی . اوسره لرده برقاج آرقداشله برابر جیقاردیغمز «معلم» مجموعه سنك توفیق فكرته تخصیص ایدیلان بر فوق الماده نسخته سنده ، بز ، (حافظه مزه قارشو پك بیوك بر امنیت بسلمه مكه برابر) آشاغی یوقاری شو ما لده برشكایتده بولشقد: « فیکرتك شعر لری ایچون « كوزل ، كوزل » دیدكدن وابصه قالب بر طام سنایشكوانه صفتلرده علاوه ایتكدن صوكوره ، فیکرت و آثاری حقتده سوله نه جك هر شی سوله منش اولدیغمزه قناعت كتیریوروز . حقیقت حالده ایسه ، بز فكرته ، ساده جه ، هرا دیک ، (جناب بكدن طوتيك ده شیخ غائب و فضولی به قدر) هر شاعرك کیه بیهل چكي كنیش بر كسوه هدیه ایتكدن باشقه برشی پاییوروز . فكرت بوكون مزاردن قالمسه امین اوله بیلر زك

فقط بزاوئی اونوتدق، دهاطوغریسی اودرسی آلق ایستمدک .

استادلرمزی ، حدیث اولدینی حالد ، عمومی برصورتده بویهجه بر آز خیربالادقندن صکره بر آزنصف اولام . یوقایدهده سویله دیگمز وجهله جناب بک افندی ایله سلیمان نظیف بک افندیکن خطابه لری واقفانه یازیش : بللی که بونلری یازمندن اول کتتاب قاریشدر مشلر ، حامدک اثرلری بردها کوزدن کیرمشلر ، علمی برتبع باقم ایستمشلر ، واولدخده موفق اولشلرد . سلیمان نظیف بک افندیکن موضوع بحث ایتدکاری خاطرات ووثائی قونترول آنک برحکم ویرمک موقعنده بولونیورز . اساساً مقصدنم ، بوخطابه لری تنقید دکلر . یالکز جناب بک افندیکن تبعنده کوردیکمز بر طساق تیجه لری حقیقه موافق بولدیمزدن استادمرک بوخطابه سندن برانیده بحث ایده جکمز . آنحق اوندن اول ، مقاله سنک بر دلو آکلایمدیغمز بر ایکی نقطه سنده توقف ایتک مجبوریندیمز :

۱) جناب بک افندی دییورلرکه : هر قومک تاریخ ادبیاتی بزه کوستیریورکه بر جمعیتک حیات شرعیسه طبیعت پک کچ داخل اولور . مثلاً فرانسه بیه طبیعت شعرلری آنحق اون سکرنجی عصرک نصف اخیرنده زان زاقروصو دلالتیه ادبیاته کیرمشدر . اون طقوزنجی عصرده بزه طبیعتک شعرلری خبر ویرن « صحرا » نک قیمتی الح

بزوايله کلیورکه جناب بک هر قومک تاریخ ادبیاتی دییه عمومی حکملر ویریرکن آنحق بر مثال اوله ورق استهاد ایتدیکی یالکمز فرانسیز ادبیاتی کوزی اوکنده وتیوردی ؛ یوقسه هر ادبیاته طبیعت صکره دن کیرمش دکلور ؛ بالعکس ... بونی اثبات ایچون متعدد مثالره حاجت یوق : یونان ادبیاتک الکاسکی آبدملری اولان ایلید و او دیسه ، طبیعی منظرملره مالاملر . فقط فرانسیز ادبیاتی حقدده بو حکم طوغرو دکلر : اون یدنجی عصردن اولکی اثرلرده طبیعت بویوک بروقع اشغال ایدر ؛ حتی فرانسیز فلاسفی ادبیاتی ایچون بیه عمومیه بو حکم ناقصدر : مادام دوسیویه ایله لافونتن کبی بویوک محردلر دن صرف نظر توفیل وسیرانو کبی ایکینجی درجهده شاعرلرک یازیلرنده متعدد کوزل تابلور واردر .

صوکره طبیعت کلمه سی قولانییرکن جناب بک بر برندن اولدجه فرقی ایکی مفهومی قاریشدریور و اونلک ایچوندرکه

حقدده ابدال ایتدیگمز بوانفائلردن ثمنون اولمالیجی و(کوزل، کوزل، آکلادق، فقط ایچون کوزل؟) دیه بزه حق اوله ورق عتابده بولونه ق ... سکیز اون سنلک بر فاصله دن صوکره حامده دائره سویله ن سوزلرک قسم اعظمی ایچون عینی شکایتی تکرار ایدیم بیه جکمز دن دولای جوق متأثرز . ذرا ، بو حال بزه واضح برصورتده کوستیریورکه بومدت نظر فنده بیلدیگمز دن پک شاشمدق ، عامانه تعزیه بریمزده صایق . بر آز صوکره اشارت ایده جکمز وجهله بویازیلر آره سنده بر درجه بیه قدر بر استنا تشکیل ایدن سلیمان نظیف بک افندی ایله جناب بک افندیکن خطابه لری بر طرفه بر اقلیرسه ، رضا توفیقک هر شایه بکزمین و فقط هیچ بر شایه بکزمه مین ، بوتون فلسفه لردن ، بوتون ادبیلردن ، دهالیم نلردن باش دوندورنجی بر قارمه قاریش قلمله بحث ایتکله برابر اصل حامده پک آزر ویرن قوجه (حمی اعزایله) حامدنامه سی داخل اولدینی حالد ، اسکي استادلرمزک سویله کاری هپ بکک سوزلردر . استادلرمزک هبت عمومی اعتباریه پایدنلری شعی ، تکیه لده ذکر ایدن و بر لرله رقابت ایدرجه سنه هاقیران دونیشلر کبی ، عظمت کلمه سنک صغیرلری تصریف ایدرک شاعر عظیم ، شاعر اعظم ، شاعر معظم الح ... دیمکدن عادت قلیور . تبه لرک قلمش اولدیننه شکر ایدلم بوقسه قورقارک شاعر اعظم ، شاعر معظم کبی معاصر عنوانلرک یاننده سعادتلو ، عطا قلو ، دولتورانه لرینده ایشیدرک . بوصف لرک هیچ برشی افاده ایتدیکی غالباً استادلرمز آکلامق ایستیمور : مقبرک شاعری ، کولومسه مین حزنلرک شاعری دینلریکی زمان بوصف لرک تخیه مزده برادری سپای جانلانیور بر شاعر اعظم ، شاعر معظم عنوانلری ایسه ، اوصاف ویرمکدن باشقه بر شایه یاراماز .

حامدک قرق بوقدرسنه اول یازمش اولدینی مقبرک او صمیمی ، طبیعی ، زیتسز مقدمه سیله ، « ثروت قون » استادلرک تلای پوللی ، حیجیلی ییجیلی یازیلری آره سنده بر مقایسه یازرسکمز حامدک اوتوز واونلرک سکسان دکل یوزدن فضلر بریاشده اولدیننه حکم ایدرسکمز . حامد بکک نزاکتی بونی سویله سته مانع : فقط بزامیترک اوکی جملی مدخلردن هیچ خوشلانماز ؛ خوشلانسیدی مقبری یازمش اولان شاعر اولمازدی .

جناب بک افندی مقبرایچون دییورکه : « اوندن بالخاصه اوزمانه قدر هیچ بر کستانزدن آلمدیغمز صمیمیت درسنی آلدق . » خایر ، اویه دکل ، مقبریه حامد بزه صمیمیت درسنی ویردی ،

فقط جناب بک بزی ترده سوق ایدن جمله سی بوئدن عارت دکدر دهامم برجهت وار. جناب بک، حامدی روماتیق بر شاعر اوله رق تقدیم ایدیو بریور و اوئندن سوکوره «هر روماتیق شاعر کی الخ...» دیه بردکل، بر قاج حکم جیقلر یور. مساعده لیه بز بو «روماتیق» تعریفی بک واضح بولمه جی. جناب بک حامده بوصفی اضافه ائزدن اول بو کلمه تعریف ایتلی ایدیلر؛ جهالتیم محل ایدم جکر، فقط کاشکه بوتون جهالتیمز بونک کی اولسه، جناب بک اقتدی بزدن ای بیلمیر لکه روماتیزم حقیقه مایلان تعریف بر برینه اویماز. وقتیمز اولسه و قوللرمز صدمه ایلاجه زدن تور قاسق بر بریه مناسبی اولمایان اون. اونش دانه تعریف بولم من ایشن بیه اولماز دی. هوغویه سورارسه کز طوفاندن باشلا یارق بر سور و حکایه و سفسطه دن سوکوره: «روماتیزم قرون وسطایی تصویرد... صنعتده سربسیدر» دیر؛ موسیه سورارسه کز، مستیزانه: «روماتیزم خرما آغاجلرینک آلتند بر حوشدر.» دیر؛ غوته ایسه سزه:

«فلاسیق، بختده بولونان، روماتیق ایسه خسته اولاندور...» دیه جواب ویریر.

(سنت بوو) کی بک انجه الهین و عینی زمانده بک سبق طوقویان بر منقذک تعریفدن عاجز قالدینی بر مسلک ادبی طوقویان بر قاج کلهک بر فورموله سیقشدیر مق مخاطره لی بر ایش اولقله برابر جناب بک روماتیزم حقیقه یکی بر تعریف ایله بک اعلا قارشیمزه جیقلاییر و اوئندن سوکوره «روماتیق شاعرک شو اولسنه و حامد بک ده تمامیه بولیه بر شاعر بولسنه کوره الخ...» دیه تعریفه صادق قالدی بر طاقم نتیجه لر استخراج ایدم بیلیردی. حقیقت حالد بوتون روماتیقاری احتوا ایدم جک بر فورمول یوقدر و اوله اواز، نه تدور روماتیق و ارسه او قدر روماتیزم تعریفی وارد. چونکه روماتیزم فلاسیق ادبیاتی کی خطوطی، اساسلی معین بر مسلک ادبی دکدر. روماتیزم بر ادبیات دکل، بر دور ادبیدر. روماتیق لر، فلاسیق ادبیاتک، ده طوغری اوون سکنجی عصرک pseudo-classique کاذب فلاسیق ادبیاتک دار جریمولرغی یقیق لازمکدیکنه قناعت کسیریمش بر طاقم ادبیلردر. اتفاق ایستدکی نقضه یالکیز بودر. روماتیق دیمک، فلان تاریخده یاشاشم، و فلاسیق ادبیاتک پرنسیپلینی ادبیاتک انکشافه بر مانع عد ایش بر محرر دیمکدر. بو، منی بر صقندر؛ حالوکه روماتیق لر آره سنده

جیقاردینی نتیجه لر بر برینی نقض ایدر کی کوروئور. طبیعت باشقه، مناظر طبیعه باشقه در. طبیعتک اینجه بشری طبیعتده داخلدر. ایسته طبیعت کلهسی کاه شو معنده، کاه بو معنده قولاندقاری و بونی بویه پایدقارندن بزی خبردار انجه دکاری ایچون نه دیمک ایستدکین بک آکلا یاموز. بحره دیورلر، طبیعتی (یعنی مناظر طبیعه) ی ادبیاتمه داخل ایتمدی... قول ایدم. اون طقوزنجی عصره کلیمیه قدر فرانسر ادبیاتده طبیعت (مناظر طبیعه) یوقش: بوکده برق قیودایه، بکی، دیلم فقط بر قاج سطر سکره، جناب بک بزه ارتق، بکی، دیمک امکانی بر اقیور: «حالوکه حقیق صنعتکار هیچ بر زمان طبیعتله (طبیعتک هانکیسی) قطع علاقه ایتمک لازمکیر و ایدنجه طبیعتک دکل، صنعتده خارجده قالیر، زیر حقیق صنعت...» «بحره» بالخاصه قیر حیاتی ترتم ایتک ایسته یین الخ...»

شیمدی بوراده کی «طبیعت» دن مقصدینه مناظر طبیعه ایسه، جناب بک (بزجه مناظر طبیعه ایله بک آز علاقه سی اولان و کندیلر نجه بوکی مناظرله هیچ علاقه سی بولونمایان) فرانسر فلاسیق اثرلرغی صنعتک خارجده بر اقیورلر؛ زیرا، حقیقه راسینک، قورنه بک، باسقالک، الخ قیر منظر لیه مناسبلری یوقدر. بویه دکلده جناب بک بوراده کی طبیعت کلهسی، بشری حساب و احتراسانی، بشری روحیه احتوا ایدن شمولی بر معنده قولانمشلر سه، بزه کندیلر لیه برابر «طبیعتک خارجده قالان، صنعتکده خارجده قالیر، دیرز؛ فقط طبیعت کلهسی بوغومی معنده آلیر سق، یته مقصد حاصل اولماز؛ چونکه آشکاردوکه بوراده جناب بک: «بحره، ادبیاتمه قیر حیاتی ادخال ایشدر.» دیمک ایسته مشلر، دیمک اولیورکه عینی کلهسی، عینی جمله ده ایکی آیری معنده قولانمشلر: اوتک ایچون طبیعت و بحره حقیقه و بر دکاری حکملر بر برینه یان یان یقور؛ بری دوغری ایسه دیکری دکدر. (مکر باسقالک حق وارمش: «منافشه لک جوغی منافشه ایدنلرک، قولاندقاری کلهله باشقه باشقه معنار و برملرندن ایلری کلور»)

فقط ایشک غریب جهتی شوکه بوراده چارپشان ایکی آیری شخص دکل، طبیعت کلهسی شمولی معنایله قولانان جناب بکله عینی کلهسی مخصوصی بر معنا ایله استعمال ایدن جناب بکدر. حقیقت حالد عبدالله حامد، ساده صحرا ایله دکر مقبرله و سائر اثر لیه ادبیاتمه عمومی معنایله طبیعتی و طبیعتکی قویمق ایسته مشدر.

مفهوم له برابر خصوصي، جزئي، شخصي تصور له ښي درجه ده وبلکه دها فضله اهمیت وپردکاری محققدر. بونی بز سوله، یوز، رومانیتقلر له بری یونی هر وسيله ايله تکرار ایدوب دور مشدر. هله جناب بك بو مفهومات کلیه تعیرندن نه قصد ایتدی بکتی «مثلا ...» ایه توضیح ایلدی بکدن سوکره آراتق بو خصوصه کیندلرینک یا کیندلرینه شبه قلیور. جناب بکک اولکی فقره لرینه، یعنی رومانیزمک الک مهم رکننک تضاد اولدیفنه دائر اولان برخی ادعایرینه کوره رومانیتقلردن قله قله بر ویتور هوغو رومانیتق قلیوردی. بویکی ادعایرینه کوره ایه رومانیزمندن الک اول هوغو نك علاقہ فنی کسمک ایجاب ایده جک. بناء علیه، جناب بکک بویکی معیارله رومانیتقلری اولور سهك، رومانیتقندن آراتق اثر قالمز. چونکه، دکل توفیل غوئیکیپی اساساً رسام اولان وادیاتده الک بویوک وصف یمیزی رسام بر محرر اولمقدن عبارت بولونان بر صنعتکارده؛ دکل ویتور هوغو کپی عالم خارجینی الک اوافق آتانی ایه فرق ایده بیان و جاتلاندیران بر داهیده؛ فقط پک بویوک بر منقد، بلکه الک بویوک منقد اولقله برابر ایکمنجی، اوچنچی درجه ده بر صنعتکار وکندی تعبیری وجهله mort-né اولو - دغو ش بر شاعر اولان (سنت بوو) ک منظومه لرنده بیه جناب بک افندی نك تصور و تصویر ایتدکاری طرزده رومانیتق منظره لرده تضاد ایدیز. اولسه اولسه لامارتینده بویکی منظره لر بولونور؛ فقط اوده دکل: لامارتینک اکثری شعرلری مهم برطاقم حسی حالاته ترجمان اولدینی ایچون طلوع وغروب بکنز؛ بوسبله، بو حسله انکشاف زمینی تشکیل ایدن paysages منظره لرده حزن و شاعرانه برهمیته بورونور. بناء علیه لامارتینک paysages - منظره لرینک، علی الاکثر، جناب بکک دیدیکی کپی مجرد دکل، فقط مهم بر شکل عرض ایتمی موضوعک ایجاب بندر. علی الاکثر دیوز، چونکه واضح حسیاتی تصویر ایدرکن لامارتینده رسامکاری منظره لر چیزمکه موفق اولیور.

اوحالده، رومانیزم، جناب بکک وضع بویوردقلری پرنسپلره کوره، بر عدالحق حامدک شخصه انحصار ایدیور. نوعی شخصه منحصر اولمقدن سوکر اکندیسنی رومانیتق دیه یاد ایتک لزوم مز اولور. بویکی مقاله لر کم کپی کوچ معنا استخراج ایدن و مفهوم لری

مشترک وصف یمیزک بوندن عبارت اولدیفنده تاریخ ادبیات متخصص لری همان همان مقتدر.

اوحالده، جناب بك، «حامد رومانیتقدر» دیمکه «فلان زمانده یاشامش و قلاسیق ادبیاتی سومهش اولان بر محرور» دیمکی ایسته مثل؟ هیچ ظن ایتموز؛ چونکه اووقت جهلنک آت طرفی معناسز قلیور. جناب بك دیورکه: «حامد بکک صنعتی تقلیدی اولهرق دکل، فقط فطری و جبلی اولهرق رومانیتکدر وهر رومانیتک شاعر کپی صنعتک الک مهم رکننی تضاد تشکیل ایدر.»

رومانیزمک الک مهم رکننی تضاد ایه فرانسر رومانیتقلردن یالکز ویتور هوغو رومانیتقدر؛ چونکه تضاد اودورک شاعرلردن یالکز ویتور هوغو نك صنعتده بو مهم رولی اوینایور؛ بناء علیه، توفیل غوئیکی، موسی، لامارتینی آرتیق رومانیتق عدایمز مامکان قالمز؛ زیرا اولرک صنعتلرینک الک مهم اساسی تضاد دکل، باشقه باشقه شیلدر. دیگر طرفدن، جناب بکک بو حکم لری قبول ایدرسک، شیمیدی به قدر پک قلاسیق بیلدیمز برچوق محرری بوندن سوکره، آراتق رومانیتقل صره سنده ذکر ایتیمز ایجاب ایده جک. فی الحقیقه، بوسونده، باستالده، بالخاصه مونته و قورنیه ده تضادک موقی پک بویوکدر. کورولیور یا بورومانیتق کله هی شیئی آلاق بوللاق ایدیور و جناب بکک نظرنده حامدک ناصل بر شاعر اولدیفنه دائر بر فکر ایدییمز مانع اولیور.

فقط رومانیتق کله سی، یزه یالکز بو اوپونی اوینامقله قلیور. جناب بکک مقاله سنک بر آ آشاغیسنی اوقویالم: «علی العموم رومانیتکدره کورولدیکی اوزره حامد بککده محور افکاری بر معناد «مفهومات کلیه» در. مثلاً قوش، آفاج، چیچک، بهار کله لرینه آثارنده پک صیق راست کلیر سکرده قیرلانچیس، میشه، منکشه، نیسان کپی بالنسبه جزئیات افاده ایدن کله لری نادر بولور سکر. اوپله ظن اولونور که کله لری مدلولات حقیقه سندن زیاده مفهومات مجرد سیله دوشونور.»

جناب بکک بوسطرلرده کی سوزلری، بوتون حسن یمیزه رغماً، تاویل ایتکه امکان بولامیوز. علی العموم رومانیتقلرده محور افکارک مفهومات کلیه اولدیفنی برخی دفعه ایشیدیوز. مفهومات کلیه، قلاسیق ادبیاتک الک مهم اساسلردن بریدر،

حامد، ادبیات جدیدہ مک الہ آوروالی بر شاعر انطباعی برافان توفیق فکرتدن بیلہ دھا آوروپالیدر . توفیق فکرتک شکل اعتباریلہ، نظمی، حامدک نظمندن آوروپا نظمی دھافلہ اکدیرو، فکرتک نظمی، افادہ ایٹک ایستدیک فکرتلہ . فرانسرلک عامیانہ تعمیری وجهلہ برالیون کی اوغون کلپور و بواندکاک بوتون خطوط واعوجاجلری مکمل صورتدہ کوسرتیریور؛ تشبہ جائزہ فکرت بر آوروپا صنعتکاری کی بجیور، فقط بچدیکی قاش، یرلی، دھا طوغروسی، یرلی عرب ونعم قشایدی . حالوکه حامد، نظمک شکلی اعتباریلہ، فکرتدن، حتی بعضاً معلم تاجیدن بیلہ دھاا شرنیدر؛ فقط قولاندینی مازمہ آوروپا مازمہ سیدر، یعنی کندی مالیدر، کندی فکرتلری، کندی صمیمی حسیلیدر .

حامدک، شکل اعتباریلہ، بویاہ کیری قلمی، دھاوغریسی بویاہ غیر مطرد اولی زجہ اوج سیدن ایلری کلپور، که بوسیلر عینی زماندہ حامدہ عطف ایدہ حکمز ۲، ۳، ۵ نچی صفتلری تشکیل ایدر :

(۲) عبدالحق حامد ناثر دکلدر . نرلسانی فکر وحسمزک تمامیلہ آیتیهی اوله بیلیر . حالوکه نظم صرف بزم شخصمزہ تابع بولومبور وبالنجه بنلکمزمہ دائما تام مکس اوله بور . مثال اوله ق فرانسر ادبانی آلم : قلاسیق ادبیاتدن صکره یکی ادبی جریان اون طقوزنچی عصرک بدایتندہ مادام دہستال وبالنصہ شاتو بریائله، حتی اون سکزنچی عصرک صوک نصندہ (دوسو) و (برناردن دوسن بیر) ایلہ باشلادینی حالده، نظمده بویکی جریانک ایلری نچ بولق ایچون لامارتینک؛ Méditation

لریخی یعنی (۱۸۳۰) یه تدر بکه مک ایجاب ایتدی . دھاسی وار : عینی ادیبک نثری ایلہ نظمی آرمسندہ بوفرتلری کورومک قابلدو : لامارتین (۱۸۳۰) تار یخلرنده ارق خرستیانقلله اولان علاقہ سنی کشمش، برنوع یائتہ نیزمہ اعقاد ایتمک باشلاش بولونیور، بوفکر وحس تحولی، نثرده پک بارز بر صورتدہ فرق ایلیدیک حالده اوتار یخلردہ دھاپک صوکوره یازدینی منظوملردہ بوتحولدن اثر یوق : اولنری اوقورکن انسان ظن ایدرکه لامارتین اسکی لامارتین، خرستیانقلہ صادق قلش بر لامارتیندر . حامدده اولیادہ . مقبرک مقدمہ سیلہ قبری، بر بریلہ مقایسہ ایدرسک عینی حالہ شاهد اولورز : مقدمہ، بوکون وبوکونک ذہنیتی خاشیان بر بحر طرفندن یازنش بریارچہدر : اصل «مقبر» ایسہ، حامدک

بر بریلہ قاریشدر بر مغمبال اولان کیمسہ لر طرفندن دھ اوقونہ چی نظر اعتبارہ آذرہ ق حامدہ، سادہ جہ حامد دینسہ ییدی زده بوتوردلر دوشمزدک .

جناب پک افدینک بوقدر حق اعتراضلرزدن زده کوجنمہ . یه چکلرندن امیز، چونکہ : (۱) ذکالرتک، عرفانلرتک وبر جوق یازیلرنتک نہ درجہ مقتونی اولدیغمزی بیلیر (۲۰) بو مقالہ لرخی، (صوک درجہ کوزل دیمہ چکر، معلومی اعلام ایٹک اولور) فقط پک واقفانہ وجدی تلقی ایتمسیدک، برایکی نقطہ سستہ بوقدر بویوک بر اصرار ایلہ ایلمشک لزومی حس ایتزدک .

بوبرایکی نقطہ دن صرف نظر ایدیلہ چک وبرنجی تحقیقہ دکی « ادبیات جدیدہ » یادکاری زینلر بر طرفہ براتسلہ حق اولورسہ، دی بیلرک جناب پک تقیدی خطابهی، حامد حقدہ یازیلان شیلرک مک مکملیدر . جناب پک بر قاج تحقیقہ دہ، رضا توفیقک بیلیم قاج یوز تحقیقہ مک جلدندن دھا مثبت برایش کورمشدو . بوکوزل بر باشلانچیدر . نئی ایدلمک بوندن صوکورده بواوایدہ بایلہ حق تدقیقات خیالار اوزرینہ دکل، متلرک تابع ومقایسہ سستہ مستند اولسون .

بوتنیدن صوکورہ طوغریدن طوغریوہ اصل حامدہ بر آرز مشغول اوله چفز .

حامدک باشقہ شاعرلر مزله اولان مشاہرتلندن پک بحث ایتیمہ چکر . بر صنعتکارک، بر شاعرک اورژنالیته سنی تشکیل ایدن اصل اونی باشقہ محررلردن آیران چہتلردر : حامدک زجہ وصف نیمزلری شونلردر :

(۱) حامد، آوروپا یلاشمش، یاخود آوروپالی اوله رق مبدانہ کلش برحساسیت وتفکرہ مالکدر . آوروپالی دیدیکمز زمان، سقولا سقوکی یوکنی آتمش ورمہ سانسدن صوکورہ وجودہ کلش اولان آوروپالی انموزچی قصد ایدیورز . یوقسہ قرون وسغانک آوروپا انموزچی ایلہ شرق انموزچی آرمسندہ فرق یوقدر . اولسہ بیلہ شرقینک لهنددو . حامد عصرک جہاوستمزہ چوکن، بنلکمزی تضییق ایدن وزی طانماز براغویوہ چورن یابانچی وصفی ادبیاتلرک تاثیرندن کندیسنی قورتاران ایلمک شاعرمزد . کندیسلہ برابر وکندیسندن صوکورہ یتیشلر، اووایدہ جوق چالشمش لرسہ دھو کالونک قدرموقق اولماشلردر . حتی بعضی چہتلردن ندیم ویا شیخ غالب قدر بیلہ اوله ماشلردر .

(۴) حامدك ، نظمده برترقی کوسترمهسی اسبابی میاننده شونی ده ذکر ایدیهیلیر: عبدالحق حامد ، بر جوق بویوک ایدیلرله کورولدیکی وجهله ، ادیبانده بر آمانودر . بو زمردن اولان محروملر ، آز جوق بویوک فاصلهرله یازدقوی و بر پروغرام تحتیده حرکت ایتدیکاری ایچون اللرنده کی شکلی مکملاشدیرمک احتیاجی حسن ایتمزلر و یاخود حسن ایدرلرده و قتلری بوکا حصر ایدهمزلر و یا ایتک ایستهمزلر .

حامدك فكر وحسیله نظمك شكلی آرمه سنده کی نسبتسزلیکه سبیت ویرن بو اوج باشلیجه اوصافی قید ایتدکن صوکره ، سائر اوصاف میزمنسك تعدادینه دوام ایدلم :

(۵) بر آزاوول ، حامدك آوروپالی شاعرمن اولدیغی سوبیتسك شیمدی شوصفتی ده علاوه ایدیهیلیر: عبدالحق حامد یوکسك معناسیله قوزموپولیت بر شاعردر . سو تفهیم محل قلامق اوزره قوزموپولیت کلمه سی نمنعنده قوللاندیقیزی ایضاح ایدلم : قوزموپولیت ، بوواده ، علمیه معناسیله ملیتی غائب ایتش ، اونوتش و یا تعیر جائزسه بین المللشمش محروم دیمك ذکیر ، قوزموپولیت ، اصل ، باشقه ملترکه ذهینته قوز ایدم بیان کیسه در . قوزموپولیتک بو حالی ، کندیسك ملیتپرور و یاوولپرور اولسنه بر مانع تشکیل ایتک شوبله طورسون ، بلکه بو حسیاتک قوت بولسنه یاردم ایدر . براینکی مثال مقصدیجیزی ده ایتی تنویر ایدر : پیهلوقی قوزموپولیت برادیپر ، بزده داخل اولدیغیمز حالد فرانسولرله بابانچی اولان بر جوق ملترک روحی آکلیله یلمشدر . پیهلوقیتک بو استعدادیك حراریتی بر ملیتپرور اولسنه انشکل اولامشدر . فرانسولرله شخصام بولندیغیمز بر زممانده لهم ده یازدیغی مقاله لر دن طولانی لوقی ملیتک ایتام ایتک هیچ بر فرانسولرک خاطر و خیالندن کچه مشدر . کذا لامار تین ده قوزموپولیتدر : هم لامار تین ساده یی دکل ، الیمور فرانسولری بیله دائما سیکیرلندیرن بریشی ، یابرق ، آلمانلری ده مدح ایتمشدر : معلوم اولدیکی وجهله فرانسولرله آلمانلرک آرمه سی (۱۸۷۰) دن اول ده آچیقدی ۱۸۶۰ و یا ۴۳ ده (ای خاطر مزده دکل) بوايکی ملتک مناسقاتی شکر دنک اولمشدی ، بر آلمان شاعری فرانسولرله خطاباً : «بزم آلمان اولان (ره) میز هیچ بروقت ایلدایغیه کجکسزه» دیسه بر شعر یازبور : موسه : «سزک آلمان دیدیکسز ره نهریکزه بر زمانلر صاحب اولمشدق» طرزنده مقابله یلیدیور . لامار تین بونک اوزونیه ک قوتلی و الک کوزل منظوملرندن بریشی قلمه آله رق

منظوم اثرلرینک الک کوزی واک پوروز میز اولسنه وصولک درجه مشاب برکولر لکله کوزل قسملر احتوا ایسنه رغماً مقدمه مک براق وقتیتسز منظره سی عرض ایتکدن اوزاقدر : اهلالردن ، تکررلردن ، ضعیف تألیفدن ، فکر انسجام سز اقلردن صرف نظر ، اوراده اسکی ذوق ایله یکی ذوق ، اسکی فکرلرله یکی فکرلر بر بریله چاریشیور . وجوق دفعه مؤلفک فکری آکلا شلیمور . قباح ، ناظمندن زیاده ، اوحساسیت و او طرز تفکری افاده یی حاضر لایتماش اولان امدده در . [۱]

(۳) فقط بوسب ، شکلی ایله حساسیت و تفکر آرمه سنده کی نسبتسزلیکی ایضاحه کافی ذکدر : سبب یالک بو اوله ییدی ، مقبردن صوکره کی اثرلرینک شکلی تکامل ایدر . کیت کیده الهامنه یا قلا شیردی . حالوکه حامد بک نظمده برترقی حسن اولونمور : حامد بک نظمی ، دائماً عینی نظمدر ، یعنی غیر معطر در : یوکسه لیر و ایتر . او حالد بوکا باشقه سبیلده آرامق لازم . بزجه ایکنچی سبب حامد بک صنعتکاردن زیاده شاعر اولمیسدر : ده فاضله صنعتکار اولان شاعرلرده ، الهامی صنعت اداره ایتدیکی ایچون شکل دائماً نقصان سز اولور و هر طرفی عینی اهتمام ایله ایشله نمش بولنور . حالوکه حامد کی صنعتکار اولمقدن زیاده شاعر و یا متفکر اولان محروم لره الهام صنعت حاکم اولور ، ده طوعریسی الهام یوکسه لیکه یازیلری صنعتکارانه بر شکل آلیر ، ااسام اکسیدیکه یازیلری ده قوتلری و کوزل لکلیری غائب ایدر : و عتور هوغوده حاکم اولان ، صنعتدر ، مثلاً الک کوزل مصرعلری صوکه براقی بیلیر . لامار تینده ایسه ک «ؤثر یارچلرک مین بریری یوقدر : اولری کاه باشد ، کاه اورته و نادار ایتیه ند بولور سکرز : چونکه لامار تینده ، حساسیت و تفکر ، صنعتنه غالبدر ، تعیر دیکرله صنعتی ، الهامیدر . حامد بکده ده اوله در . شایان قیدوکه الهاملری صنعتلرینه متوق اولان محروملرک شعرلرینک الک کوزل لری کسجکارتیه عائد اولالردر : قورنه د ، لامار تینده و عبدالحق حامده اولدیکی کي . بالمکس صنعتلری الهاملرندن قوتلی اولان شاعرلرک الک کوزل یازیلری الک صوکه دوغان اثرلریدر : واسپینده ، هوغوده ، فکر تده اولدیکی کي . بومشاهدینی اسطراداً قید ایدر ، بر طاقم تیجدر چیقارمنی صددن خارج عد ایلر .

[۱] استعاراداً شونی سوبله هم که قناعتمزه کوره اساساً عروض و زنه مستند نظم ندرجه تکامل ایدرسه ایسون ، یکی حساسیت و تفکره تمامیه ترجان اوله می جلددر .

(۹) عبدالحق حامد بر آری ، لافونټ کښې بر اوږد : چېکدن چېنکه ټولنار ، هېچ برنده قرار قېلماز ، فقط برندن بر دلاملاحق عصاره آلیز ، و بودامله جقلردن معطر شعرل یایار . (۱۰) نهایت ، حامد فضیلت صاحبی بر شاعر دړو ، اجتماعی ، خصوصی فضیلتلردن بحث ایښووز ، زیرا ادبیاتده اونلرک یری یوقدر : اولسه بېله ، اثرلرده بر اقدینی ایزلر نسبتده اولور : خصوصی حیاتی اعتباریله فضیلت تمثالی اولان بر شاعرک اخلاقی مزیتلردن - اثرلری بوفضائله معکس اولامشده - بحث ایتمک معناستدر . بزم بوداده موضوع بحث ایتمک ایستدیکمز فضیلت ، بوتون اثرلرند ، فقط بالخاصه خاطر اتنده حامدک کوستردیکی صمیمتدر . صوک ادبیاتده ، ادبی معناسیله ایکی فضیلتی سیما ذکر ایدم بیلیر : وایه ، استبداده ، خرافاته آجدینی مجادله سیله فکرت ؛ حیاتی ، ضمعلرنی بوتون چیپالقلقیله تصویر ایدن حامد .

بزم نسلمز ، مکتب صیرملرنده ، حامد دن زیاده فکرتی اوآوردی : بز ، شخصاً حامد دن زیاده فکرت مدیوتر . بونی سویلمکدن مقصدمز ، آشاغیده یاجغمز مقایسه نیک ، غابریک ضررینه اوله رق حاضرلره قارشو بر التفات قیلندن اولمادیفی کوسترمکدر .

فکرتک فضیلتلندن بحث ایدیلدیکی زمان ، بیلیمز نهدن (آفرده دویانی) نیک (موسی - Moise) عنوانی منظومه سی خاطر مزمل کلیر . فکرتک فضیلتی ، فراندز شاعریتک تصویر ایتدیکی فضیلت کښې ، برآز خشین ، بارد ، وانسانه اورککککک ویرن بر فضیلتدر . حامدک ، کنسیدنه باشقهلرینه قارشو مسامحه کار وعوکار اولان فضیلتی ایسه ، دها متبسم ، دها جبرارت ویرجیدر . انسان ، برنجیستک اوکندنه ، نفسنک قضیلدینی حس ایدر ، حرمت وحشیته تیره وسندلر ؛ ایکنجیستک قارشوسنده ، روحنک فرحاندینی دیوار ، منت ومجتهل اکیلیر . فکرتک فضیلتی دها موساتی ، بلکه دها آهیدر ؛ حامدک فضیلتی ، ایده آل معناسیله دها نصرانی ، دها انسانیدر . فضیلتی کښې ، فکرتک صاف ، لکسز نظری ، برآ دیک وصوغوتدر ؛ ینه فضیلتی کښې ، حامدک نظری ایسه ، توفیق فکرتک دآونک تصاویرنده سویلیدیکی وجهله دمنوس ، وصیجانددر .

دارالفنون غرب تاریخ ادبیاتی مدرسی

یوسف شریف

بویکی شاعرک یازیلرنی ضناً تنقید ایله آلمان وفرانسز روح وذهنیلرنی پک مکمل بر صورتده تصویر ایدیوورودن نهرینه : وایکی ملتی آیمیرک دکی ، برلشد برمک اوزره آرمه زده حر وساکن اوله رق سیریک دوام ایت « دیور ، لامارتینک بوقوز . موبولیتکی ۱۸۴۸ ده ایکنجی جمهوریت اعلان اولندینی زمان صوک درجه وطنپروانه وجهوریتپروانه برارزده اعتقلا ایراد ایله انقلابی معقول ملی بریوله سوق ایستنه مانع اولامشدر . عقلنه اسدیکی زمان ، $\text{chauvin} =$ مفرط ملتپروا اولان فاکه بېله لامارتینک ذکر کیچن منظومه سندن بحث ایدر کن لامارتینی ملتبه صداقتسز لکله اتمام ایتیور ، یالکیز آلمانلره عذ اولان یار . چه به کلیدیکی وقت اونو اوقومانی ترجیح ایدم دیوب کچیور . ایسته لونی ایله لامارتین قوزومو پولیتدر ، اوآلمان شاعری ایله موسه ایسه ذکر . حامد بکی ، باشقه ملتوکده روح وذهنیتی قاورامش اولوق واونلردن بر چوق شایئ کنسیدنه مال ایش اولوق اعتباریله لونی ولامارتین موقعنده کوریور ، بو معاده قوزومو پولیتدر دیووز . حامد بکک احتفال مناسبتیله ذکر ایدیلن شم لری بو ادعای جرح ایز ، چونکه بر آز اول سویله دیکه کښې قوزومو پولیت اولان بو فرانسز ادیب لرنکده بویه یازیلری وارد . (۶) حامد ، بشری وخارجی طبیعی قوتله حس ایش وعروض فظنک - او زمانه کوره - مساعده سی نسبتده اونو ترنم ونصویر ایتمک موفق اولشدر . بو خصوصده نده وشوندیکمزی دها اول آکلاتدنغمز جهته شاعر مزک بو وصف تمیزنی قید ایتمکله اکتفا ایدیوروز .

(۷) حامد ، ربانی برشاعر دړو اونک ایچوندرک تیارولرنده کی شخصلر ، بسبقولوزی نقطه نظرلندن بویوک بر قیمتی حائرکلیر . کوزل اولان پارچملر ، کندی شخصی افکار وحسبیته معکس اولانلردر . حامد ایله هوغو آردسندنه بر چوق مقایسار بایلمش وحامدی هوغو به بکزمه تنلر اولشدر . فکر مزچه حامد ، هوغو ایله قابل قیاس ذکر : حامدده اصل قوتی اولان شی حساسیتدر ، هوغوده ایسه حساسیت محدود اولوب مجله طاشقین بر صورتده خاکدر . بویکی شاعر آرمسندنه مشروع اوله رق قید ایدیه چک بکانه مشابته ایکسندکده ربانی اولمی ، ایکسندکده تیاتروسنک تمیل قابیلندن محروم بولنسیدر .

(۸) عبدالحق حامد برعاشق ، شاتوریان کی ازلی و خودکام برعاشقدر ، سولیک ایچون سسور : سودگری ، سولیکلریدر . حامدک ، سولیکلر نده سودیکی ، دامنمعتی سولیکلر ؛ کنسیدر ، سولیکلی حامددر .